

*Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені
Василя Стефаника*

Навчально-науковий юридичний інститут

*Кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного
права*

Петровська Ірина Ігорівна

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ
ВІДНОСИН В РАМКАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ**

*методичні вказівки для практичних занять
здобувачів заочної форми навчання*

Івано-Франківськ, 2025

ББК 67.301

ПЗ0

Рекомендовано до видання Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту арпатського національного університету імені Василя Стефаника (Протокол № ___ від _____ року)

Рецензенти:

- доцент кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права, навчально-наукового юридичного інституту, кандидат юридичних наук

Бурлак Оксана Василівна

- завідувач кафедри судочинства навчально-наукового юридичного інституту, доктор юридичних наук, професор

Кернякевич-Танасійчук Юлія Володимирівна

ПЗ0 Петровська І.І. Правове регулювання податкових відносин в рамках Європейського Союзу: методичні вказівки для практичних занять здобувачів заочної форми навчання. Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022. 44 с.

Посібник розроблений на основі навчального плану та призначений для підготовки до практичних занять зі спецкурсу «Правове регулювання податкових відносин в рамках ЄС», підготовки до здачі змістових модулів та екзамену.

В посібнику наведено навчальні та методичні матеріали з навчальної дисципліни, зокрема основні навчальні положення з питань, які виносяться на семінарські заняття, література та нормативно-правові акти, завдання до практичних занять, контрольні питання, практичні завдання.

Посібник призначений для здобувачів освіти ОР бакалавр, аспірантів, викладачів.

ББК 67.9 (4Укр)

© Петровська І.І., 2025

© Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2025

ЗМІСТ

Вступ	3
Практичні заняття:	
Тема 5. Правове регулювання соціальних та економічних стандартів оподаткування країн ЄС. Принципи оподаткування	8
Тема 11. Загальна характеристика прямих податкових платежів	11
Тема 12. Загальна характеристика непрямих податкових платежів	15
Рекомендовані джерела	18

ВСТУП

Метою вивчення курсу «Правове регулювання податкових відносин в рамках Європейського Союзу» є оволодіння студентами знаннями щодо правового регулювання податкової діяльності у ЄС, міжнародних стандартів системи оподаткування, а також впровадження цих стандартів в національній податковій системі України та її податкових відносинах. Навчальна дисципліна «Правове регулювання податкових відносин в рамках Європейського Союзу» спрямована на формування у студентів правового світогляду та відповідного мислення категоріями, що відображають специфіку фіскальної політики, закріплення необхідних юридичних знань з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності щодо податкової системи держави, міжнародних наддержавних організацій (ЄС), особливості гармонізації податкових систем розвинених країн в умовах електронного урядування, забезпечення фіскальної дисципліни та правопорядку в Україні.

Предметом вивчення спецкурсу «Правове регулювання податкових відносин в рамках Європейського Союзу» є правові норми, які охоплюються комплексною підгалуззю системи міжнародного економічного та фінансового права – податковим правом, їх тлумачення та механізми реалізації та широке коло суспільних відносин у сфері оподаткування, що мають грошовий характер і безпосередньо пов'язані з формуванням фондів коштів суб'єктів публічного управління. Тому, вміння орієнтуватися в сучасному податковому законодавстві а також здатність до його аналізу та правильного застосування, є важливим завданням для сучасного юриста. Окрім цього, вивчення правового регулювання податкових відносин надасть можливість визначати слабкі та сильні сторони правового регулювання податкових правовідносин в Україні на основі порівняльного аналізу, та формулювати пропозиції щодо його вдосконалення.

Міжнародне податкове право включає вивчення загальних принципів податкових відносин країн світу (оподаткування резидентів/нерезидентів, усунення подвійного оподаткування гармонізації податкових систем країн світу та використання сучасних інформаційних технологій (е-урядування) у податковій

сфері, стандартів етичної поведінки суб'єктів адміністрування податкових платежів, та окремих особливостей оподаткування в країнах ЄС і інших розвинених країнах світу. Податкове право, правовим інститутом якого є міжнародне податкове право, доцільно розділити на загальну й особливу частини. Загальна частина об'єднує норми, які закріплюють загальні принципи, правові форми і методи податкового регулювання, правовий статус суб'єктів, структуру та принципи оподаткування, а також норми, які регулюють відносини податкового контролю. Особлива частина податкового права включає умовно відокремлені групи правових норм, що регулюють однорідні податкові відносини з оподаткування окремими видами податкових платежів (прямі, непрямі, щодо доходів від діяльності суб'єктів господарювання (корпоративний податок), податок на розкіш (оподаткування майна, землі, інших товарів розкоші – підакцизних), пільгові режими оподаткування тощо.

В основу вивчення студентами курсу «Правове регулювання податкових відносин в рамках Європейського Союзу» покладено плани лекційних та практичних занять, які визначають коло теоретичних питань, обов'язкових для засвоєння, навчальну і спеціальну літературу, нормативні акти, а також контрольні запитання, тестові та практичні завдання, перелік питань, які виносяться на екзамен.

Навчальна дисципліна «Правове регулювання податкових відносин в рамках Європейського Союзу» має надзвичайно велике значення для підготовки фахівців з юридичних спеціальностей, оскільки надає необхідні правові основи, без яких неможливе повноцінне засвоєння знань в галузі фіскальної діяльності держави, в тому числі й тих, що мають пріоритетне значення у підготовці фахівців в галузі права. Зокрема, це знання у сфері бюджетного планування, податкового законодавства та діяльності. Тому, дуже важливо допомогти студентам-правознавцям систематизувати основні загальнотеоретичні правові знання та положення нормативно-правових актів.

Також, важливою умовою успішного засвоєння студентами змісту основних інститутів податкового права є не тільки ознайомлення з системою законодавства, а й формування навичок

практичного опрацювання нормативних актів, дослідження динаміки їх зміни та оновлення.

Основними завданнями спецкурсу є формування у студентів знань теоретичних знань систему оподаткування України та країн ЄС та умінь використання норми податкового законодавства у практичній діяльності, а саме:

- оволодіння навичками та вміннями аналізувати податкове законодавство;

- формування знань основних категорій податкового права та міжнародного податкового права;

- ознайомлення з елементами податкових платежів, та їх характеристиками;

- засвоєння знань щодо податково-правового регулювання механізму стягнення податкових платежів, притягнення до відповідальності за порушення податкового законодавства.

- формування навичок практичного опрацювання нормативних актів, дослідження динаміки їх зміни та оновлення.

- ознайомлення студентів зі змістом, суттю інститутів податкового права;

- розвиток навичок щодо аналізу податкових норм, їх тлумачення і застосування.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- сучасний стан податкової системи України та ЄС;
- термінологію оподаткування; принципи податкової політики;
- систему податкових органів в ЄС;
- види податків і зборів, які справляються в Україні та за кордоном;

- порядок нарахування, обчислення та сплати податків;
- зміст загальної та спрощеної системи оподаткування; особливості відповідальності за порушення законодавства у сфері оподаткування.

вміти:

- правильно тлумачити і застосовувати податкові норми та інші норми, що регулюють відносини у сфері оподаткування в рамках ЄС;

- визначити платників окремих видів податків, зборів, об'єкт, базу оподаткування, ставки податку, збору, особливості нарахування та сплати різних видів податків, зборів;
- скласти апеляційну скаргу під час апеляційного узгодження податкового зобов'язання;
- оскаржувати рішення контролюючих органів в судовому порядку;
- визначити вид відповідальності та кваліфікувати дії посадових осіб юридичних осіб.

Завдання для практичних (семінарських) занять з курсу «Правове регулювання податкових відносин в рамках ЄС» розроблено відповідно до освітньої програми «Міжнародне та європейське право» та навчального плану для студентів 4 курсу напряму підготовки «Право» денної форми навчання, з урахуванням співвідношення обсягу лекційного матеріалу та самостійної роботи студентів.

Важливо забезпечити правильну організацію як безпосереднього проведення семінарських занять, так і самостійної роботи студентів при підготовці до них. При цьому, основною метою є глибше, детальніше розуміння норм податкового законодавства, їх теоретичного підґрунтя, системний аналіз механізмів реалізації, вміння тлумачити і застосовувати правові приписи.

Кожна тема практичного заняття розпочинається з анотації, яка містить узагальнену інформацію про основні положення даної теми, а також методичні поради до її вивчення, які коротко визначають особливості теми, допомагають обрати правильний підхід до її аналізу, визначити проблемні питання та систематизувати вивчення матеріалу. Крім того, до кожної теми пропонується перелік наукової літератури, ознайомлення з якою сприятиме правильному та ґрунтовному засвоєнню теми. Також, наводиться перелік нормативно-правових актів, які становлять необхідну законодавчу базу регулювання податкових правовідносин.

До всіх тем практичних занять подається перелік питань, які будуть розглядатися на занятті, а також контрольні питання, відповідь на які вимагає від студентів самостійно мислити в площині теми, яка ними вивчається. Це вчить студентів робити власні висновки, узагальнювати чи навпаки конкретизувати окремі

положення теми, проводити порівняльно-правовий аналіз нормативних приписів, тлумачити норми, тощо і забезпечує глибше засвоєння матеріалу.

До ряду тем семінарських занять включені практичні завдання (тести, задачі), які передбачають юридичний аналіз відносин, кваліфікацію юридичних фактів, вирішення правових конфліктів, конкретних ситуацій. Для правильного виконання таких завдань, студентам необхідно, в першу чергу, проаналізувати коло відносин, які склалися, та вибрати правові норми, що підходять для врегулювання в даному випадку.

Якщо від студентів вимагається здійснення правової кваліфікація, необхідно провести юридичну оцінку фактичних обставин справи шляхом віднесення конкретного випадку до сфери дії певних юридичних норм. Відповідь на задачі, в яких пропонується розв'язати конкретну проблемну ситуацію, повинна бути обґрунтованою, з посиланням на норми законодавства.

При підготовці до занять, студентам рекомендується робити певні нотатки чи розгорнуті плани відповіді по кожному питанню. Також, з врахуванням індивідуальних здібностей, слід у найбільш зручній формі підготувати відповіді на контрольні питання та практичні завдання. Зокрема, занотувати формулювання відповідей в зошиті, вказати номери статей, їх положення.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 5. Правове регулювання соціальних та економічних стандартів оподаткування країн ЄС. Принципи оподаткування

Ефективність соціальної політики, стан розвитку людського капіталу проявляється в рівні забезпечення соціальних стандартів добробуту. Соціальні стандарти добробуту розрізняються в усіх країнах Європейського Союзу, залежно від рівня економічного розвитку країни. Дослідження думок аналітиків, матеріалів статистичних звітів свідчить, що мінімальні соціальні стандарти в Європейському Союзі в порівнянні з іншими країнами та інтеграційними об'єднаннями є більш високими.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика соціальних й економічних стандартів в ЄС. Європейський кодекс соціального забезпечення та оподаткування.
2. Англосаксонська модель соціальних стандартів;
3. Південноєвропейська модель соціальних стандартів;
4. Континентальна модель соціальних стандартів;
5. Скандинавська (шведська) модель соціальних стандартів;
6. Східноєвропейська модель.
7. Зміст основних принципів оподаткування:
 - 7.1. Хартія вольностей платників податків.
 - 7.2. Встановлення податків актом парламенту.
 - 7.3. Принципи правової та технічної сторін оподаткування.
 - 7.4. Принцип усунення подвійного оподаткування.

Контрольні питання:

1. Що таке принцип оподаткування?
2. Як проявляється «Хартія вольностей платників податків»?
3. Що таке подвійне оподаткування?
4. Яка роль Європейського кодексу соціальних стандартів в оподаткуванні?
5. Яка основна маргінальна група населення є платником податків в ЄС?

Практичні завдання:

1. У Австрії для фізичних осіб податок (в широкому розумінні) складає 58% від доходів у місяць.

На основі теорії Леффера проаналізуйте податкове навантаження для фізичних осіб.

Довідка:

Французький вчений А. Леффер побудував графік залежності суми податкових надходжень до бюджету від розміру ставки податку та від податкової бази, який отримав назву «крива Леффера».

Висновок даної теорії — зниження ставки податку веде до зростання виробництва, до збільшення інвестицій, що в подальшому компенсує тимчасове зменшення надходжень. Оптимальна ставка: до 30%. Ріст обсягу виробництва може бути досягнуто при вмілому використанні основних факторів оподаткування: податкових ставок, податкових пільг та прогресивності оподаткування.

2. Фізична особа А. є громадянином Польщі, працює по контракту в Німеччині. В контракті зазначено, що оподаткування здійснюється за польським податковим законом про вільну економічну зону (з пільговим оподаткуванням), і ставка податку 10% від доходів.

Дайте правовий аналіз ситуації:

- 1) щодо можливості подвійного оподаткування особи А.
- 2) чи може німецький податковий орган донарахувати різницю податкових ставок?

Тестові завдання:

1. Податкове законодавство – це...

- а) сукупність нормативно-правових актів, у яких містяться правові норми, об'єднані спільним предметом регулювання — відносинами в сфері податкової діяльності;
- б) сукупність документів, які містять положення щодо оподаткування;
- в) закони, кодекси, хартії, норми права;
- г) система податкового права.

2. Принцип заперечення зворотної сили податкового закону проявляється в тому, що...

- а) закони, які приводять до зміни розмірів податкових платежів, зворотної сили не мають;
- б) нещодавно прийнятий закон не поширюється на відносини, які виникли до його прийняття, а тому розмір податкових платежів

необхідно обчислювати згідно з прийнятим новим нормативним актом з часу його вступу в силу;

в) в сукупності положення а) і б);

г) стимулюється підприємницька виробнича діяльність та інвестиційна активність на основі введення пільг з оподаткування прибутку (доходу), спрямованого на розвиток виробництва;

3. Принцип соціальної справедливості податкових відносин — це..

а) запровадження економічно необґрунтованого неоподатковуваного мінімуму доходів громадян та застосування диференційованого і прогресивного оподаткування громадян, котрі отримують високі та надвисокі доходи;

б) забезпечення соціальної підтримки малозабезпечених верств населення шляхом запровадження економічно обґрунтованих податкових пільг та застосування диференційованого і прогресивного оподаткування громадян, котрі отримують високі та надвисокі доходи;

в) справляння податків з юридичних осіб здійснюються у певній частці від отриманого прибутку і забезпечення сплати рівних податків та зборів;

г) забезпечення незмінності податків та зборів (обов'язкових платежів) і їхніх ставок, а також податкових пільг протягом бюджетного року.

4. Податкові правовідносини - це ...

а) певні суми грошових коштів, які підлягають сплаті в обов'язковому порядку до бюджету чи державного (публічного) позабюджетного фонду у формі податку, збору, внеску, мита чи іншого обов'язкового платежу, виходячи із підстав, закріплених у законі;

б) врегульовані нормами фінансового права суспільні відносини, пов'язані із акумуляцією податків (обов'язкових платежів) до державного та місцевих бюджетів, в яких одного з суб'єктів наділено владними повноваженнями.

в) частина фінансових відносин;

г) концентрований вираз загальносоціальних потреб і устремлень, усвідомлені інтереси всього суспільства (що адекватно відображають його загальні потреби) як системної єдності, цілісності.

5. Податкова система країни — це...

а) обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до Податкового Кодексу;

б) врегульована нормами права сукупність податків, зборів, інших податкових платежів, що справляються на території держави, а також форми і методи їх побудови;

в) сукупність бюджетів різних рівнів;

г) відносини щодо здійснення оподаткування.

6. Принцип загальності оподаткування передбачає, що ...

а) кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені Податковим Кодексом, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є згідно з положеннями Податкового Кодексу;

б) забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу;

в) невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;

г) встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями;

Рекомендовані джерела: 1-71

Тема 11. Загальна характеристика прямих податкових платежів

Податок на доходи фізичних осіб – це прямий податок, який стягується з фізичних осіб. Основна категорія, яка застосовується для оподаткування фізичних осіб – це дохід. На відміну від оподаткування юридичних осіб – де основною категорією є прибуток (податок на прибуток підприємств), що визначається як різниця між доходами та витратами звітного періоду.

Відповідно до п. 14.1.56 ПК, доходи - загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, її континентальному шельфі у виключній (морській) економічній зоні, так і за їх межами.

Базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподаткованого доходу з урахуванням пункту 164.6 ПК на суми податкової знижки такого звітного року. До платників податку на доходи фізичних осіб можуть застосовувати податкові соціальні пільги.

Податок на прибуток підприємств є прямим та основним податковим платежем для юридичних осіб у загальній системі оподаткування.

Об'єктом оподаткування податку на прибуток згідно статті 134 Податкового кодексу (ПК) є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду, визначених згідно зі статтями 135-137 ПК, на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду, визначених згідно зі статтями 138-143 ПК, з урахуванням правил, встановлених статтею 152 ПК;

Фактично об'єкт податку на прибуток – чистий дохід підприємства, що визначається як різниця між валовим доходом підприємства, його валовими витратами та амортизаційними відрахуваннями.

Податковим кодексом передбачено особливості оподаткування податком на прибуток окремих суб'єктів, зокрема:

- особливості оподаткування виробників сільськогосподарської продукції (ст. 155 ПК);
- особливості оподаткування страховика (ст. 156 ПК);
- оподаткування неприбуткових установ та організацій (ст. 157 ПК);
- особливості оподаткування прибутку підприємств, отриманого у зв'язку із впровадженням енергоефективних технологій (ст. 158 ПК);
- особливості урегулювання та оподаткування безнадійної та сумнівної заборгованість (ст. 159 ПК);
- особливості оподаткування нерезидентів (ст. 160 ПК);

Особливості оподаткування визначені і в перехідних положеннях ПК.

Оподаткування військовим збором здійснюється відповідно до п. 16¹ підрозділу 10 Розділу XX Перехідних положень ПК.

Фінансова послуга - операція або декілька операцій, пов'язаних однією правовою метою, з фінансовими засобами, що здійснюються в інтересах інших осіб, ніж надавач такої фінансової послуги. Фінансові засоби - кошти, банківські метали, фінансові інструменти, боргові зобов'язання та право вимоги боргу, що не віднесені до фінансових інструментів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки прямих податків.
2. Види прямих податків в ЄС
3. Податки на доходи/прибуток (корпоративний), майно.
4. Податки на товари розкоші. Оподаткування авторських прав.
5. Поняття доходів та прибутку. Види доходів платників податків. Обчислення прямих податків.
6. Податок з доходів фізичних осіб: загальна характеристика.

Тематика рефератів / презентацій:

1. Види доходів фізичних осіб та особливості їх оподаткування.
2. Застосування податкової знижки та податкової соціальної пільги.
3. Подання податкової декларації фізичними особами.
4. Особливості оподаткування фізичних осіб – підприємців.
5. Правові основи усунення подвійного оподаткування громадян.
6. Загальна характеристика податку на прибуток та корпоративного податку. Платники корпоративного податку.
7. Правові засади формування об'єкту податку на прибуток підприємств в Україні.
8. Амортизаційні відрахування.
9. Порядок сплати податку на прибуток підприємств різними видами суб'єктів – платників податку.
10. Військовий збір: елементи платежу.
11. Оподаткування фінансових послуг:

Контрольні питання:

1. Яка специфіка оподаткування майна?
2. Що таке дохід?
3. Що таке роялті?
4. Що таке торгова марка?
5. В чому різниця між доходом та прибутком?

Практичне завдання:

1. За даними, включеними до Декларації про доходи громадянина А. за попередній рік, було встановлено, що він має надмірну сплату по податку з доходів фізичних осіб — 1202 грн.

Складіть проект документа, за яким би громадянин А. зміг повернути надміру сплачені до бюджету кошти.

2. Використовуючи офіційний сайт ДПС скачайте форму Декларації податку на доходи фізичної особи-підприємця.

3. Протягом звітного кварталу підприємство, що займається ремонтом будівель, закупило 2 ксерокси вартістю — 10300 грн, комп'ютер — 10500 грн, здійснило підписку журналу з бухгалтерії для працівників бухгалтерії та журналу «Здоров'я» для відвідувачів, які чекають на оформлення замовлення; надало позику в розмірі 150 тис. грн іншому підприємству.

Поясніть, які із перелічених витрат можна віднести на валові витрати (витрати, які враховуються для визначення бази оподаткування), а які треба здійснювати з коштів, що залишились після сплати податкових зобов'язань? Відповідь обґрунтуйте.

4. Дружина директора підприємства працює на цьому самому підприємстві менеджером. Вона навчається на економічному факультеті університету на заочному відділенні. Навчання платне. Оплату навчання здійснюють за рахунок коштів підприємства.

Чи можна віднести на валові витрати кошти, перераховані підприємством університету як оплата за навчання? Відповідь обґрунтуйте.

5. Підприємство (консалтингова фірма) здійснило протягом кварталу наступні витрати: виплатило зарплату працівникам, придбало комп'ютер для бухгалтерії; придбало офісний папір; оплатило послуги дизайнерської фірми з оформлення офісу до святкування Нового року.

Які з перелічених витрат включаються до визначення бази оподаткування? Відповідь обґрунтуйте.

6. Чистий прибуток підприємства К. в звітному податковому періоді склав 100000 грн.

7. На основі аналізу правових норм ЄС з прямого оподаткування (https://eur-lex.europa.eu/search.CODEDC_2.CODED=0920) виділіть шляхи вирішення проблеми подвійного оподаткування.

Обчисліть суму податку на прибуток підприємства К. за звітний податковий період.

Рекомендовані джерела: 1-30; 69-71

Тема 12. Загальна характеристика непрямих податкових платежів

Студентам для знайомлення та опрацювання необхідно розглянути окремі види податків та їх елементи на основі аналізу норм ПК, правових актів ЄС.

Податок на додану вартість у податкових системах різних країн світу з'явився тільки декілька десятиліть тому. На сьогодні податок на додану вартість належить до провідних платежів країн-членів Європейського Союзу. В 1967р. його було проголошено основним непрямим податком у цих країнах. До 1972 р. всі країни співтовариства повинні були внести податок на додану вартість до складу своїх податкових систем та законодавчо врегулювати порядок його справляння. Наявність ПДВ у податковій системі є обов'язковою умовою для вступу держави до ЄС.

Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).

Підакцизні товари(продукція) – товари з кодами згідно УКТ ЗЕД (українського класифікатора товарів зовнішньоекономічної діяльності – закріплений Митним тарифом), за які податковим законодавством встановлено ставки акцизного податку.

Правове регулювання акцизного податку здійснюється розділом VI Податкового кодексу (з 212 статті)

До підакцизних товарів належать: спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво; тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну; нафтопродукти, скраплений газ; автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли.

За п. 14.1.217 ПК, рентна плата - загальнодержавний податок, який справляється за користування надрами для видобування корисних копалин; за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин; за користування радіочастотним ресурсом України; за спеціальне використання води; за спеціальне використання лісових ресурсів; за

транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України;

Екологічний податок – це загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів, та з фактичного обсягу радіоактивних відходів. Регулюється розділом VIII Податкового Кодексу (з статті 240 ПК)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки непрямих податків в ЄС.
2. Ціна товару/послуги та загальні засади її визначення для цілей оподаткування непрямыми податками.
3. Походження податку на додану вартість. Податок з обороту/податок на додану вартість та його елементи.
4. Акцизний податок/податок на товари розкоші та його елементи.
5. Загальні засади обчислення непрямих податків.
6. Бюджетні відшкодування за непрямыми податками.
7. Оподаткування енергетичних ресурсів, видобутих корисних копалин та інші непрямі податки в ЄС.

Тематика рефератів / презентацій:

1. Оподаткування ПДВ в Україні
2. Реєстрація платників ПДВ.
3. Об'єкт оподаткування податку на додану вартість. База оподаткування ПДВ. Правові засади формування звичайної ціни.
4. Порядок сплати ПДВ.
5. Бюджетне відшкодування.
6. Застосування пільг при справлянні ПДВ.
7. Акцизний податок та його елементи в Україні.

Контрольні питання:

1. Які правові підстави сплати акцизного податку?
2. Хто із учасників податкових правовідносин має статус податкового агента?

3. Які органи уповноважені надавати тій чи іншій продукції статус підакцизної?
4. Яка продукція в Україні належить до підакцизної?
5. Які особи належать до платників акцизного податку?
6. Що є об'єктом оподаткування акцизним податком?
7. Які види ставок застосовуються при справлянні акцизного податку?

Практичні завдання:

1. Підприємство, звільнене від сплати акцизного податку за рішенням суду ЄС, ввезло на територію України партію алкогольних напоїв, для подальшої їх реалізації українським торговельним підприємством.

Чи виникає за даними операціями (ввезення та подальшого продажу) об'єкт акцизного податку? Відповідь обґрунтуйте.

2. Приватна фірма придбала в автосалоні «W» для використання у господарській діяльності 3 легкових автомобілі виробництва ЄС.

Хто із зазначених суб'єктів буде платником акцизного податку? Відповідь обґрунтуйте.

3. У власності приватної хімчистки знаходяться два автомобілі, які використовують у роботі при обслуговуванні клієнтів (прийом речей вдома у замовника та розвезення виконаних замовлень).

Поясніть, чи буде підприємство платником екологічного податку? Відповідь обґрунтуйте.

Рекомендовані джерела: 1-20, 50, 56, 70-72

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Official Journal of the European Union. 09. Taxation. URL: https://eur-lex.europa.eu/browse/directories/legislation.html?root_default=CC_1_CODED%3D09&displayProfile=allRelAllConsDocProfile&classification=in-force#arrow_09

2. Taxation and Customs Union. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/where-tax_en

3. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

4. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: у 3 т. / кол. авторів [заг. ред. М.Я. Азарова] 2-ге вид. доп. та переробл. К. Міністерство фінансів України; Національний університет ДПС України, 2011. Т.1. 590 с.; Т.2. 942 с.; Т.3. 742 с.

5. Michael Lang. Introduction to the Law of Double Taxation Conventions 3rd edition. March 2021 268 p. https://www.ibfd.org/sites/default/files/2021-08/20_007_Introduction_Law_Double_Taxation_Conventions_3rd_edition_final_web.pdf

6. Директива Ради (ЄС) 2018/1910 від 4 грудня 2018 року внесення змін до Директиви 2006/112/ЄС щодо гармонізації та спрощення деяких правил у системі податку на додану вартість для оподаткування торгівлі між державами-членами / Council Directive (EU) 2018/1910 of 4 December 2018 amending Directive 2006/112/EC as regards the harmonisation and simplification of certain rules in the value added tax system for the taxation of trade between Member States. Official Journal of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018L1910>

7. Єфименко Т.І. Гармонізація національного антикризового податкового регулювання у глобальному світі. Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах інформаційного суспільства: Збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 115-річчю «Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана»; 09-10 грудня 2021 року К.: КНЕУ, 2021. С.149-152

8. Даніелян, С. А. (2022). Принципи податкового права та їхнє значення у забезпеченні послідовного розвитку процедур

податкового контролю. Київський часопис права, 2022(4), 179-184.
URL: <https://doi.org/10.32782/klj/2021.4.26>

9. Огренич, Ю. О., Діброва, В. О. Вдосконалення оподаткування підприємств в Україні шляхом врахування міжнародного досвіду реформування податкових систем. Економічний простір, (172), 2021. С.35-42. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/172-6>

10. Качула С.В., Бодня Д.А., Поривай А.О. Податки як основа реалізації соціальної функції держави. Економічний вісник університету. 2017. Випуск №34/1. С.251-259. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/podatki-yak-osnova-realizatsiyi-sotsialnoyi-funktsiyi-derzhavi>

11. Мойсик В.Р. Кримінальна відповідальність за шахрайство з фінансовими ресурсами в Україні : аналіз правотворчості та правозастосування [текст] : монографія К. : Атіка-Н, 2010. 244 с.

12. Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. №30 зі змінами

13. Митний кодекс України від 13.03.2012 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

14. Науково-практичний коментар Податкового кодексу України. У 2 т. Т.1 К.: Професіонал, 2011. 1900 с.

15. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 зі змінами.

16. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року зі змінами URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.18.95&nobreak=1>

17. Про затвердження Порядку ведення органами Державної фіскальної служби України оперативного обліку податків і зборів, митних та інших платежів до бюджетів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Наказ Міністерства фінансів України від 07.04.2016 № 422. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 травня 2016 р. за № 751/28881. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-16>

18. Про затвердження Порядку ведення органами Державної фіскальної служби України оперативного обліку податків і зборів, митних та інших платежів до бюджетів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Наказ Міністерства фінансів України від 07.04.2016 № 422. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 травня 2016 р. за № 751/28881. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-16>

19. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-15#Text>

20. Про затвердження Порядку координації одночасного проведення планових перевірок (ревізій) контролюючими органами та органами державного фінансового контролю: Постанова КМУ від 23 жовтня 2013 р. № 805. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/805-2013-%D0%BF>

21. Податкове право України : підручник / [О. О. Головашевич, А. М. Котенко, Є. М. Смичок та ін.] ; за ред. М. П. Кучерявенка, Н. А. Маринів. Харків : Право, 2019. 440 с

22. Петровська І.І. Фінансове право: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 149 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=6147>

23. Свердлова Ю.О. Забезпечення соціальних стандартів добробуту в Європейському Союзі. *Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право)*. К. : НАУ, 2013. № 4. 224 с.

24. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Communication from the Commission. European Commission. Brussels, 3.3.2010. 32 р. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>

25. Європейський кодекс соціального забезпечення від 16 квітня 1964 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_329#Text

26. Ірина Піонтківська. Економіка. Податки у світі: навіщо нам потрібні податки та як створити ефективну систему оподаткування? URL: <https://voxukraine.org/podatki-u-sviti-navishho-nam-potribni-podatki-ta-yak-stvoriti-efektivnu-sistemu-opodatkuvannya/>

27. Косиця О.О. Окремі аспекти правового регулювання інформаційного забезпечення діяльності фіскальних органів пострадянських країн. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія 1. Том 3. 2015. С. 18-22. URL: [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/50493/1/Kosytsia_Some aspects of legal regulation of information support%20in post so viet states.pdf](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/50493/1/Kosytsia_Some%20aspects%20of%20legal%20regulation%20of%20information%20support%20in%20post%20soviet%20states.pdf)

28. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (надалі – ПК). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

29. Петровська І.І. Фінансове право: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 149 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=6147>

30. Нечай Н. Податкова система України періоду Великого князівства Литовського (XV - перша половина XVI ст.). Вісник податкової служби України. 1998. № 22.С. 47-48

31. Воронова Л. К. Фінансове право України: підручник. Київ: Прецедент; Моя книга, 2006. 448 с

32. Михалчич В.М. Теоретичні підходи до визначення поняття «міжнародне податкове право». Юридичний науковий електронний журнал. 2014. №4. С. 248-251. URL: http://lsej.org.ua/4_2014/66.pdf

33. International Tax Services. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/international-tax-services.html>

34. Людмила Присяжна. Податкові зміни, що необхідні Україні для вступу в ЄС. URL: https://biz.ligazakon.net/news/212565_podatkov-zmni-shcho-neobkhdn-ukran-dlya-vstupu-v-s

35. Towards simple, fair and efficient taxation in the European Union. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2016-09/taxation_international_market_en.pdf

36. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах. Дата набрання чинності для України: 01.07.2009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_325#Text.

37. Церковний Олександр Вікторович. Правове регулювання резидентства платників податків. Автореферат дисертації 12.00.07.. Харків. 2017. 23 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/AVTOREF_2017/Tserkovnyu_2017.pdf

38. Хатнюк Н. С. Система податкових правовідносин: проблеми теорії та практики правового забезпечення: монографія / за заг. ред. д. ю. н., професора, заслуженого юриста України В. І. Литвиненка. Київ: «Видавництво Людмила», 2018. 464 с.

39. Рішення Конституційного Суду № 13-рп/2012 від 12.06.2012 щодо відповідності Конституції України

(конституційності) окремих положень Податкового кодексу України.

40. Постанова Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF#n38>

41. Демиденко Л.М. Податкова політика ЄС. Податки і бухгалтерський облік. Наукові праці НДФІ 3 (40) 2007. URL: http://npndfi.org.ua/docs/NP_07_03_087_uk.pdf

44. Taxes - Your Europe - European Union. URL: https://europa.eu/youreurope/citizens/work/taxes/index_en.htm

43. Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету. Електронний каталог: <http://lib.pnu.edu.ua/lib/>

44. Верховна Рада України. Законодавство України: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>

45. Federal Central Tax Office. Germany. URL: https://www.bzst.de/EN/Home/home_node.html

46. Income Tax. US. Legal Information Institute (LII). URL: https://www.law.cornell.edu/wex/income_tax

47. Tax system. State taxation administration of the people's republic of China. URL: <http://www.chinatax.gov.cn/eng/c101270/c101271/c5157953/content.html>

48. Кабінет Міністрів України. Діючі центральні органи виконавчої влади з посиланнями на їх офіційні сторінки: <https://www.kmu.gov.ua/catalog>

49. Державна податкова служба України. <https://tax.gov.ua/>

50. Національний банк України <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

51. Форми податкової звітності. Сайт Державної податкової служби України (ДПС). URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/elektronni-formi-dokumentiv/>

52. Ставки місцевих податків та зборів. Сайт ДПС. <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zboriv/stavki-mistsevih-podatkiv-ta-zboriv/>

53. Н. В. Лагодієнко, Л. В. Іванченкова, О. О. Євтушевська, Л. Б. Скляр. Податковий контроль як умова ефективного функціонування податкової системи. *Інвестиції: практика та*

досвід № 9-10/2022. С. 25-29. DOI: 10.32702/2306-6814.2022.9-10.24. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/9-10_2022/6.pdf

54. Андрущенко І. Є., Шаповал С. С. Податковий контроль в системі протидії ухиленню від оподаткування. Ефективна економіка. 2017. №7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5691>

55. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI із змінами та доповненнями з сайту ДПС. URL: <https://tax.gov.ua/nk>

56. Tax Co-operation and control. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/tax-co-operation-and-control_en

57. Квач Я.П., Князькова В.Я., Федоренко С.О. Податковий контроль в Україні: фіскальна ефективність та шляхи вдосконалення. Науковий погляд: економіка та управління. 2018. № 1 (59). С. 165-170.

58. Rules on the protection of personal data and privacy. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/tin/#/legal-notice

59. Грищенко С. Попередній податковий контроль: теоретичний аспект. Фінансове право. 2018. № 10. С. 171-178.

60. Рева Д. М. Метод податкового контролю як спосіб контрольного впливу. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/01/Reva.pdf>

61. Даніелян С.А. Комплексність та системність процедур податкового контролю. http://legalnovels.in.ua/journal/14_2021/24.pdf

62. Що таке «реєстраційний номер облікової картки платника податків»? URL: <https://tax.gov.ua/fizichnim-osobam/otrimannya-reestratsiyного-/scho-taku-eeestratsiyניy-nom/>

63. Наказ Міністерства фінансів України від 29.09.2017 № 822 «Про затвердження Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків»;

64. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20 листопада 2012 року № 5492-VI

65. Порядок оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 302;

66. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 691 «Про реалізацію експериментального проекту щодо створення сприятливих умов для реалізації прав дитини».

67. Петровська І.І. Оподаткування неприбуткових організацій та установ. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України : Збірник наукових статей. Випуск 27. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2011. С.84-91

68. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 14.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>

69. Про транскордонне співробітництво: Закон України від 23.06.2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text>

70. Про особливості виконання окремих вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу, валютного нагляду, нагляду з питань реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) протягом дії воєнного стану: Постанова Правління Національного Банку України від 23.03.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0060500-22#Text>

71. Про затвердження Порядку оформлення митними органами результатів документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань митної справи: Наказ Міністерства фінансів України від 10.12.2021 № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0070-22#Text>

72. Господарський кодекс України (стаття 401 Спеціальні (вільні) економічні зони). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n2567>¹

¹ Тут та у попередніх електронних посиланнях дата звернення вересень-жовтень 2022 року